

The Milk of Dreams (Álom teje)

59. VELENCEI KÉPZŐMŰVÉSZETI BIENNÁLÉ

2022. 04. 23. – 2022. 11. 27.

Velence – Giardini, Arsenale

ABAFÁY-DEÁK CSILLAG

Tejúton

*Kegyés ég, kötözd le
A sok gonosz gondolatot, amely
Az álmokba furakszik!*

William Shakespeare

Gyakran halljuk, ha meleg tejet iszunk lefekvés előtt, segít az elalvásban. Megszületésünk után a tej a legelső táplálékunk. Pszichológusok szerint mint rituálé is segíthet, ráadásul az egyik ok, amiért a meleg tej álmosná tesz minket, az, hogy talán arra az emberre emlékeztethet, aki adott nekünk ilyent csecsemő- és kisgyerekkorunkban. Molekuláris szinten a tejben lévő triptofán alvást elősegítő tulajdonságokkal rendelkezik. Az Ószövetségben a Kánaán tejjel és mézzel folyó föld. Termékenység.

A kiállítás címe *Álomtej* (vagy *Álmok teje*). A kurátor, Cecilia Alemani mintha Csipkerózsikát akarná álmából felébreszteni, majd újból álomba ringatni és akár rémálmodokkal is megkísérteni. A kiállítás központi témáját és címét a brit születésű mexikói szürrealista festőművész, Leonora Carrington (1917–2011) *The Milk of Dreams* című regénye alapján választotta. A könyv varázslatos világában mindenki megváltozhat, átalakulhat, valami vagy valaki mássá válhat. A kiállításon ezek a túlvilági lények kelnek életre, látjuk metamorfózisukat. Cecilia Alemani Kafka Metamorfózisának parafrázisait is felkínálja nekünk. A Biennálé egyéves elhalasztásával a ránk kényszerített bezártság ellenére is megtalálta a módját koncepciója tovább finomítására, művészek és művek felkutatására, az internet segítségével hosszú párbeszédre a potenciális kiállítókkal. A szürrealizmuson keresztül vizsgál olyan kérdéseket, amelyek a pandémia sújtotta világban még inkább az emberiség központi témáivá váltak: Mi különbözteti meg a növényeket az állatok világától és az emberit a nem emberitől? Milyen felelősséggel tartozunk egymás és a Föld iránt?

A központi kiállítás három tematikus területre összpontosít: a testek és metamorfózisai ábrázolására, az egyének és a technológiák közötti, valamint a testek és a Föld kapcsolatára. A központban kortárs kérdések állnak, szürrealista tradícióból merítve, hibridek és gépek, organizmusok, cyborgok. A pandémia előtt egy ún. technológiai optimizmusban éltünk, abban a hitben, hogy testünket is tökéletesebbé tehetjük, minden betegséget legyőzünk, másrésztől megjelent a félelem is attól, hogy a gépek és a mesterséges intelligencia veszik majd át a hatalmat. A kiállított alkotásokban a művészek az együttélés akár az átalakulás, új szemszögek lehetőségeit tárják elénk, gyakran bizarr, néha szarkasztikus vagy groteszk módon, de a rémisztő figurákban a

humor könnyedsége is fellelhető. A kurátor két magyar származású művész munkáit, a Párizsban élő Molnár Vera és a New Yorkban élő Ágnes Dénes műveit is beválogatta.

A Velencei Biennálé a legnagyobb és legrégebbi képzőművészeti seregszemle. Idén tovább bővült a felhozatal, több mint 80 nemzet képviselteti magát saját kiállítással a Giardini park pavilonjaiban, a lagúna menti telken, az Arsenale történelmi csarnokaiban, a főépület központi pavilonjában, illetve városszerte külső helyszíneken, 213 művész több száz alkotása látható. Kamerun, Namíbia, Nepál, Omán és Uganda első alkalommal vesz részt a seregszemlén. A korábbi évekhez hasonlóan a Ludwig Múzeum idén is indított az akkreditációval rendelkezők számára sajtóbuszt a sajtónapokra, amit örömmel vettünk, de az egyre hatalmasabb mega-kiállítást nem hogy három nap alatt, de egy hét alatt sem lehet teljességében áttekinteni. Az Arsenale hajógyár önmagában közel fél mérföld hosszú, a városban palazzókban megrendezett harminc kollaterális kiállításról nem is beszélve.

Mindegy, hogy mivel, vaporettóval, vízitaxival vagy vonattal érkezel Velencébe, mindenünnen szemek figyelnek rád. Nem a turisták, a lakosok, az ott dolgozó emberek néznek téged, hanem a mindenütt szembetűnő biennáléplakátok, posztamenseken, hajón és házfalakon szemekkel hirdetik az *Álomtej* kiállítást, sötét vagy piros alapon tágira nyílt és mégis álmodozó szemekkel. Jó felkészítés a ránk váró kiállításhoz. A szem fontos metafora a kiállításon látható sok mű esetében.

A magyar pavilonban kiállító Keresztes Zsófia *Az álmok után: merek dacolni a károk* címmű, 19 alkotásból álló szoborinstallációjának is központi eleme a szem. Üvegmozaikkal bevont, biomorf műveinek nagy része kifejezetten erre a kiállításra készült. Egyik legjobban illeszkedő projekt a meghirdetett *Álomtej* tematikához, kortárs vizuális nyelvet megteremtve reflektál az identitáskeresésre. A fő térbe az Oltáron keresztül haladva a terek kétféle irányból bejárhatók, ha jobbra vagy akár balra indulunk, végtelen jelet írunk le. A tárlat kurátora, Zsikla Mónika elmondta: az identitáskeresés egy vég nélküli munkafolyamat. Fontos szerepe van a könnyecseppeknek, közösségvállalás, fájdalom és empátia. A megkövesedett könnyek és a kapcsolódó láncok az érzelmeink fogságára is utalnak. Szerb Antal *Utazás és holdvilág* című regényének egyik alap gondolata: *A ravennai mozaikok, azok saját múltjának műemlékei voltak.* Valamennyi apró mozaikdarabka fontos. Életünk és mindennapjaink is ilyen apró, néha szinte észrevehetetlen mozaikokból tevődnek össze végtelen kombinációban.

A Giardini Központi Pavilonjában kezdjük a látogatást. Mi is ránézünk a sokféle szemszögből megjelenített szemekre, nekem sajnos napszemüveggel kellett védenem műtét utáni szemem, mégis gyakran levettem a szemüveget, hogy lássam a színeket. Szembesülök Ulla Wiggen svéd művész *Iris* sorozatának hatalmas, aprólékosan megfestett, az arcból kiemelt és kinagyított íriszeivel. A homályos és tisztánlátás kettősségét érzem (*Iris XVIII.*, 2021). Az írisz egyedi, ujjlenyomatként, is használható, azonosítóként nyitható vele zárolt mobil, laptop, és a diagnosztikában is felhasználható.

Tematikailag sok kiállítást reflektál a világban uralkodó bizonytalanságra, átmenetiségre, identitáskeresésre, amely témák, írta a kurátor saját kiállításában (Központi Pavilon és Arsenale) a női princípium, a test és lélek, a közösség és egyén mai konfliktusainak friss nézőpontjait, a szurrealizmus mai hatását demonstrálja, és ugyanezt kínálta a nemzeti pavilonok témájául is. A kiállítók 80% nő, amire eddig nem volt példa a Biennálé történetében. Mégse mondanám, hogy feminista kiállítást láttunk, ha sok elem erre is utal.

Katharina Fritsch német és Cecilia Vicuña chilei művész kapta idén az 59. Velencei Biennále Arany Oroszlán életműdíját. A Központi Pavilonban Fritsch hatalmas hiperrealisztikus elefántjával találkozunk, ellenpontja a freskókkal díszített kupolának, túrkörképei fokozzák a látványt. A költő és festő Vicuña régóta küzd az őslakosok jogaiért Latin-Amerikában és Chilében.

Az Északi Pavilont először nevezték át Sámi Pavilonnak, azzal a céllal, hogy bemutassa a skandináv országokban és az oroszországi Kola-félszigeten élő őslakos számi nép művészetét. A skandináv pavilonok, svédek, norvégok, finnek mindannyian beleegyeztek abba, hogy ne legyen külön pavilonjuk, átadták a helyet a számíknak, ezáltal egy új fogalom, egy új nemzet született. A Biennalé történetében roma alkotót először választottak nemzeti pavilon képviselőjévé. Małgorzata Mirga-Tas hímezett-foltvarrott textillel borította be a Lengyel Pavilont. Előítéletek nélkül tár élénk képet a roma közösségről, és irányítja a figyelmet a roma nők saját történelmükben betöltött szerepére. Tizenkét nagyméretű textilinstallációból álló sorozata, főként nőket és kapcsolataikat, közös tevékenységeiket mutatja be személyes és művészettörténeti utalásokkal átszőve.

A Német Pavilonnál megszoktuk, hogy fasiszta ihletésű architektúrájuktól szabadulnának, volt, hogy kiverték az oldalfalakat, vagy csak egy rámpán lehetett bejutni az épületbe, azt a szellemes megoldást is véghezvitték, hogy elcserélték a pavilonjukat a franciákéval. Most vakolatot vakartak le a falakról, hatalmas gödröket ástak, mintha ez segítene a múlt feldolgozásában. Szerintem nem ért célba a koncepció. Egy rossz álom az egész.

A legjobb nemzeti kiállításnak járó Arany Oroszlán díjat a Brit Pavilon kapta Sonia Boyce *Feeling Her Way* című multimediális installációjával, különdíjjal jutalmazták a Francia Pavilon Zineb Sedira *Les rêves n'ont pas des titres* című multimediális projektjét, valamint a Biennalén első alkalommal részt vevő Uganda nemzeti kiállítását, melynek címe RADIANCE, Simone Leighnek pedig a főkuratori válogatás legjobb kiállítójának fődíját ítélték.

Ukrajna Pavilonjában Pavlo Makov *A kimerülés szökőkútja* című, kinetikus, bronztölcserékből álló installációját láthatjuk. Az emberiség kimerültségére utal, a nemzet-hez és társadalomhoz való kapcsolódás is kimerültté vált.

A Görög Pavilonban az évezredek óta megkerülhetetlen téma, Ödipusz újragondolva videó látható, értékes és aktuális alkotás, sajnos a hosszabb filmek megnézése gondot jelent a rendelkezésre álló idő rövidege miatt. A Román Pavilon többcsatornás, döbbenetes videója is kiemelkedő alkotás, életigenlés, intimitás, hagyni kellene időt rá.

Az Arsenalében is hatalmas szobor fogad, Simone Leigh 16 méter magas bronzszobra, *Brick House* 2019, szoknyája tartást ad testének, és menedék is, hiányzó szeme a falakról néz ránk Belkis Ayon kubai művész óriás kollázsnyomatairól. Szemek újból. És antropomorf vályogkemencék, félelmetes léptékű, állat formájú szobrok, Gabriel Chaile argentin művész alkotásai. Gabrielle L'Hirondelle Hill *Counterblast* 2021 indián őslakos felmenőkkel rendelkező kanadai művész az észak-amerikai gyarmatosítás ellen tiltakozik, dohánynyal töltött harisnyanadrágból formáz szobrot. Barbara Kruger felforgató jelmondatai a reklámok szó- és képhasználatát, ezek hatását az identitásformálásra mutatja meg. Az olasz helyspecifikus installáció Gian Maria Tosatti műve a *History of the Night* és a *Destiny of Comets* irodalmi referenciákat is idéz. Az egykori gyár, ipari rom megidézésével vizionál nyomasztó jelent, ipari összeomlásról, mun-

kahelyek megszűnéséről. Az elhagyatott varroda Csákány István *Ghost Keeping*, 2012, a 13. kasseli documentán bemutatott installációját juttatta eszembe.

Precious Okoyomon *Látni a Földet a világ vége előtt*, 2022 című installációja az Arsenale végén található, kert buja növényekkel, totemikus, antropomorf földhal-mokkal, cukornáddal és kudzu növényekkel, ökológiai lázadás, egy élő kert, nem tudni, mivé alakul. Kolumbia földi paradicsomot hozott a kiállításra, földből, kakaóból és fűszerekből, hatalmas földtortát épített, amibe belemászhatunk, megtapinthatjuk, érezzük illatát. A városban élő emberek elvesztették a kapcsolatot a földdel, a természettel, itt közel kerülhetünk hozzá. A föld táplál minket, amikor eszünk, földet is veszünk magunkhoz, mondta a művész, Delcy Morelos.

Mostani életünkben hiányzik minden bizonyosság, és félünk, hogy eljöhét az idő, amikor akár csak tejjeggyel vásárolhatunk. De távoli csillagokra is tekintünk, vannak-e ott értelmes lények, más életformák. A maratoni kiállításnézés után, nem tudjuk, a rémálmok, vagy a vágyálmok voltak túlsúlyban. Az élmények hatására lesznek visszatérő álmaink.

KÖLÜS LAJOS

Álomúzó éjszakák, álomittas nappalok

Nem álom. Való, mely áloból ébreszt.

Asbóth János – Álmok álmodója, 1878

Az idei Velencei Biennálén az *Álmok teje* gyakran elcsöppen, fojtogató, szürreális álmokat láthatunk, érezhetünk, képzelhetünk. Mondhatnánk, hogy mesevilágban járunk, ahol minden megtörténhet és megtörténik. Az élet is, a nem élet is. A művészet játék, egyszerre kedves és gonosz játék, leköti figyelmünket, kizsigerel bennünket, és megajándékoz azzal a hittel, hogy minden és mindenki változhat, átalakulhat, valakivé vagy valami mássá válhat.

Cecilia Alemani nyíltan vállalt célja, hogy megmutassa, a művészek az alkotásaik nyomán miként kérdőjelezik meg a fehér emberek és a nyugati értékek régóta fennálló uralmát a művészetben.

Öt kisebb, történelmi időkapszulával találkozhatunk, három a Giardiniben: *The Witch's Cradle*, *Corps orbite*, *Technologies of Enchantment*, kettő az Arsenalében van: *A Leaf a Gourd a Shell a Net a Bag a Sling a Sack a Bottle a Pot a Box a Container*, *Seduction of the Cyborg*. Szerepük, hogy művészettörténeti kontextusba helyezték a Biennálé tematikáját.

A nyitómű: Katharina Fritsch *Elefánt*, 1987, mélyzöld poliészterben, fölötté a Központi Pavilon bejárati csarnokának freskókkal díszített kupolája, előtte, mögötte, mellette négy gigantikus tükör. A realista, stabilitást sugárzó szobor feloldja a közönséges és a rejtély közötti határokat, felkavarja mélyen gyökerező álmainkat és rémálmainkat, miközben gyermekkori emlékeket ébreszt vallásos mesékről és mítoszokról.

Andra Ursuța szobrai radikális hibrid lények, amelyek Katharina Fritsch alkotásával szemben az emberi forma sebezhetőségét és a vágy összetettségét hangsúlyoz-

zák. A színes kristálykontúrokba burkolt, kavargó minták és a folyamat által formált texturált felületek szerves és szervetlen formák ütközését mutatják be. A jövő embere – ha addig még „emberek” maradunk – egy műanyag vizespalack, egy halom vizes és szörnyű hibridje lesz.

Cecilia Vicuña függesztett uszadékfákból és egyéb tüneményeiből készült, teret betöltő installációja bírálhatja „a szexizmus és a gyarmatosítás bűneit”, de a kísérő festményeken bűbajos, frissített mágikus realizmus érződik.

Ágnes Dénes diagramszerűen vizualizálja a tudásrendszereket, enciklopédikus léptékben nyomon követi a primitív ember evolúciós fejlődését a majomtól napjainkig. Az orvosi és mérnöki könyvekből vett rézkarok és illusztrációk stílusában a mű anatómiai tanulmányokat és taxonómiai táblázatokat mutat be.

The Witch's Cradle (A boszorkány bölcsője) című tematikai egységben ezoterikus, misztikus, szürreális, spirituális és lenyűgöző világ tárul elénk. Leonora Carrington és Remedios Varo hallucinációs álmofestményei mellett Leonor Fini alkotásait láthatjuk. Fini a férfias és a női közötti nagyobb egyensúlyért küzdve megpróbálja megjeleníteni a *Neue Frau*-t (*Új nő*), számos festményen ábrázolja őt a hibrid szfinx erős mitológiai alakjának képén keresztül: részben nő, részben macska.

Christina Quarles *A Had a Gud Time Now (Who Could Say)* (2021) című filmben az anyagok végeiken átlukadnak, lesüllyednek, és egy kockás abrosz által ábrázolt síkon bukkannak fel. Ezek a testek a keret határához nyomulva, szinte túllépve azt, a kétértelműség által meghatározott alternatív fizikaiságot sugallják. Sidsel Meineche Hansen újrahasznosított szexbabáit is láthatjuk.

Aneta Grzeszykowska *A Mama*, 2018 című sorozatában felforgatja az anya és lánya kapcsolatát azáltal, hogy saját lányát ábrázolja, amint egy kísértetiesen élethű szilikon babával utánozza és anyai szerepet vállal, fürdeti és öleli a babát, miközben egyben játékként kezeli: megfesti az arcát, betemeti a koszba, és tolokocsiban hordja, az élő összemosódik az élettellel.

Molnár Vera az 1970-es években minimálkompozíciókat „rajzolt” úgy, hogy kódot írt ki egy korai számítógépes plotterre. Jacqueline Humphries a féltónusos pontok és hangulatjelek sűrű absztrakcióival szentesíti a festészetet, mint a digitális érzékelés ideális médiumát.

A Corps Orbite (A hadtest keringője) című időkapszulában Georgiana Houghton kusa akvarelleken keresztül kommunikál a halottakkal. Minnie Evans sűrű szimmetrikus fantáziáiban emberi szemek néznek ki a pillangók szárnyaiból.

A Technologies of Enchantment (A varázslat technológiái) című időkapszulában Laura Grisi alkotásai mechanikai és technológiai cselekmények segítségével valós vagy képzelt tájakat hoznak létre, amelyek a nézőt az elmélyülés középpontjába helyezik.

A levél, tők, héj, háló, zacskó, heveder, zsák, palack, edény, doboz konténer című időkapszulában láthatjuk Sophie Taueber-Arp gyöngyös pénztárcáját, Ruth Asawa függőhálóit, Mária Bartuszo-lyukas fehér gipszellipsziseit, Aletta Jacobs hihetetlen papírmásé modelljeit a várandós emberi méhről.

Seduction of the Cyborg (A kiborg csábítása) című időkapszulában az emberi határokat homályossá tevő műveket látunk. Anna Coleman Ladd latexből és festett fémből kocsonyás arcprotéziseket készített megnyomorított első világháborús veteránok számára. Tishan Hsu amerikai szobrász „architektonikus”, kiborgos tárgyai (arcok és telefonképernyők hibridjei) az ultramodern anyagok és eljárások csábító és tagadhatatlanul innovatív felhasználását teszik lehetővé.

Nemzeti Pavilonok

Koreai pavilon

Egy hatalmas, gilisztára hajazó installáció fogadja a látogatót a pavilonjában. Teste tenyérnyi nagyságú szelvényekből áll, melyek folyamatosan mozgásban vannak, miközben változtatják a színüket és a mintájukat is. Yunchul Kim, dél-koreai képzőművész *Chroma V* című munkája hipnotizálja a nézőt, aki hosszú percekben át próbálja megfejtetni, hogy mi is az, amit lát. Az alkotó szerint a félig emberi, félig gépi világ a művészetre is nagy hatást gyakorol. Régebben senki sem gondolta volna, hogy a gép is lehet művészet. Csak a festményt, a fotót és zenét tekintették annak – mondja a művész, aki úgy látja, sokan már meglátják a technológiában a szépet.

Dán pavilon

Biomérnöki úton létrehozott lényeket látunk, egy háromtagú családot. Kentaurokat. Olyan embereket, akik az életük egy pontján úgy érezték, eltávolodtak a természetes léttől és a saját ösztöneiktől. A régi időkben az ember egy fedél alatt élt az állatokkal. Az ipari forradalom viszont megváltoztatott mindent. A húst a tömegeknek már gyárakban állították elő. Ekkor veszítettük el a kapcsolatot a természettel és az állatokkal. Megszűnt a korábbi, egyszerű életünk. A kentaurok közül az egyik felkötötte magát, a másik a padlón fekszik, de közös gyermekük még napvilágra jöhet. A történet szerint a férfi kentaur végzett magával, vagy mások végeztek vele. A női kentaur viszont életben van, a kettejük csikója pedig nagy valószínűséggel meg fog születni. Ez pedig reményt jelent. A történetem tehát az élet és halál intenzív drámáját mutatja be.

Arsenale

A kiállítóterekben a meditációk dominálnak arról, hogy mi alkotja a testet, mi öltözteti a testet, és mi különbözteti meg az egyik testet a másiktól. Visszhangok és a reflexiók hatják át a kiállítás egészét.

Mire Lee folyamatosan változó, csöpögő, animatronikus műlényei emberi vagy állati belsőségek hatalmas csoportjait sugallják, amelyek egy óriási kereten függnék. Valójában poliészter csövekről van szó, amelyekből motorzsrir, szilikon és folyékony agyag szívárog, és a szerves és a gépi elemek nagyjából meggyőző fúzióját idézik.

Jessie Homer French excentrikus és tragikusan vicces festményein (a fal szöveg azt mondja, hogy ő „önjelölt „regionális narratív festő”) égő olajfúrótoronyok, temető-kön vándorló szarvasok és átrepülő lopakodó bombázók láthatók.

Frantz Zéphirin egy vodou pap, aki a *Les Esprits Indien en face Colonization* (2000) című alkotásának középpontjába egy sellőfigurát, félig bennszülött taíno nőt, félig halat állított. A távolban egy spanyol hajó, a bennszülött nő előre tekint, ezt a mozdulatot egy afrikai férfi ismétli a mellkasán. Zéphirin történelmi folklórával provokatív módon szembesíti a nézőt a gyarmatosítás és a népiértés miatt vesztett milliók emlékével.

Raphaela Vogel *Ability and Necessity*, 2022 című műve acélból, sárgarézből és szintetikus polimerből készült. A pénisz és a herezacskó nagy, színes anatómiai modellje sértettnek tűnik, a modellen látható kis plakkok jelzik a prosztatata- és hererák-szemölcsöket. A hintó tetején ülő modellt absztrakt, hat fehér zsiráf flottája szállítja. A fehér poliuretán zsiráfoknak a látványa a tej fehérségét sejteti. Fantasztikus, vicces és

felkavaró. Az Apokalipszis idejét éljük, Daimen Hirst szellemében. Raphaela Vogel alkotása fizikailag tapintható feszültségben, a képzelet és a léptékek kontrasztos összjátékában létezik, bizonytalanságot sugall, megkérdőjelezi a hatalom (férfiasság) fogalmát azáltal, hogy internalizálja.

Louise Bonnet *Pisser Triptichon*, 2021–2022 című alkotása oltárképre emlékeztet. A mű olyan emberi lények fogyasztási és hulladékciklusaira vonatkozik, akik csak azért gyűjtik és alakítják át a nyersanyagokat, hogy a hulladékot folyamatosan újrahasznosíthassák.

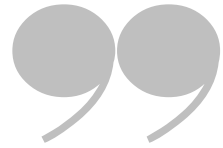
Ali Cherri monumentális hamis antikvitásai, amelyeket a tényleges ókori tárgyakat körülvevő sárból alakítottak ki, szellemes és vizuálisan erőteljes játékot kínálnak a régészet folyamatairól. Tau Lewis gigantikus macskaarca, zavarba ejtően emberi ajkakkal és orrokkal, amelyeket textil- és műszőrmadarabokból kézzel varrtak, kifejezetten vidám.

Még hosszú ideig emlékezni fogok rá, hogy az *Álom tejé*-t ittam, csendben, mozdulatlanul. Velencében, ahol új ajtókat nyitottak a jövő biennáléi előtt. És eljön majd az az idő, amikor bionikus szemmel, kiborgként nézünk a művekre, az érző robotok társaságában.

Gépi tanuláson alapuló, képkeltő mesterséges intelligenciák és szintetikus lények kora jön. Mindezt álomnak nevezem, aludnom kell, hogy elhiggyem.

SZÍV ERNŐ

Kedves Zsó

Hát, de nem úgy van, hogy valaki annyira, de annyira író, hogy szinte föl is robban, egyszerűen szétfeszíti az a sok mondat, rím, esztétikai vegzatúra, a sok pötyipötyi. Az originális íróról beszélek, aki büdös hazaáruló, konformista, szűz, zsírozva eszi a verset és ír 1 regényt, annyit legalább. Nem hiszek abban, hogy ezt, író vagyok, stopper indul, el lehet dönteni. Inkább döntődik, ha már. Rád omlik, földhöz csap, följelent, ennen börtönödbe juttat, kinevez, kész passz. Milyen kevéske parkolási céduláért megy a céció. Ha megmarad antológiaselejtnek 1 versed, 1 ötdekás novellád, 1 leányregényed, 1 akármilyen bugivugid, ha megmarad a lebbenstészta neved, ha ellenáll az idő porozásának, már ajvé. Még csak azt se tudnám mondani, hogy az originális író az, aki problémát okoz. Sebezd meg a közösségi testet, úgy értem, nyelv, haza, világ, a Hold partvölgye, sebezd meg, és az a seb ne gyógyuljon be, tárd föl a nemzeti felületet, hogy alatta az élő, eleven hús lüktessen, tragédiák és elrohadt álmok sipítózzanak. Az ember nem iskolapadot, nádpálcát akar, pedig. Az ember nem megfelelni akar. Igazodni sem. Az ember nem segíteni akar, tanítani?!, segítsen a faszomniúnike, mondanám kedvesen. Akarsz valamit? Ugye, nem? Az akarás szóba se jöhet. Olvasóm, maradj buta, mint én, ne változz, de ha sírsz, bonts pezsgőt, az üveg nyakát irányítsd játszó gyermekedre, tanulja idejében a félelmet. Író mit akarhatna egyébként, azon túl, hogy legyen rendezebben berendezve a bolti kirakat, és látszódjon az ő könyvbe kötött nem akarása, nem igazodása, lássa olvasó, nem olvasó, a vak cipőtornáztató, pompomnyugdíjas szüfrazsett. De jó, az nem akarás, az csak icipici nyafi. Én ezt eléggé ki nem állom, hogy miközben nem akarom, valami ócska kis széldallam, szeméttelpről idekeveredett, pontokba szedett és pártnyomdagéppel kinyomtatott tízparancsolat még rettentő kifakulásában is akar. Mert hát mire fel? Mit képzél! Jó, de például a tanulás. Mintha az, hogy az originalitás tanulhatatlanság lenne, de hát tanul a barma, egyvégteben, majd lassanként tudja is, hogy aknamező, tömegsírok tömkelege reszket alatta, családi zombikkal és a múlt diszkóflitteres árnyaival pancsol, ebben vagyunk. Az ember olyan, amilyen, szívem Parti Lajos sétatér.

Egy csöndes, senkise tag ül a sparheltnél, kavargatja a semmit, néha kóstol, és amikor lefortyanja az utolsót, azt mondja, tessék. Kész. Nem mondja, hogy ennél semmiből semmi nincsen, ennél jellegzetesebb, magától értetődőbb, ennél originálisabb semmi se égen, se földön, se jelenben, se múltban, pedig ez az, ami stoppol lelket, szemnek fest alkonyi völgyet, hol a kisbokros legközepén álló budipalotát lángolva táncolják körbe a szentjánosbogár-szavacskák. Kinek kishal, oké. Nagyhal, nem. Disznó, csak Ady. Fűtésásáb, József A. Népemet nem fogom, na, ugye. Kedves Zsó. Hát nézd, ha nem akarom, márpedig hiába nem akarom, csak akarom kicsit, de nem akarom, nincsen mondanivalóm, nincsen céloom, nincsen értelemmel meghintett okostojásom, nincsen. De van. Én csak azt tudom mondani, hogy magamról azt gondolom, dolyf, kivagyiság, megtaláltam azt a legtöbb semmit, ami olyan nyugalommal tölt el, hogy annak is örülök, ha más csókolózik a Nappal, és az éjfél mise alatt az ölébe más vezeti a holdsugár elektrosokkját. És látom, te is megtaláltad a Benn van a torta meg a rabomobil, kéken járó motorral. Oké. Nem is kell mutogatni. Mert nem mutiba készült. Úgy értem, ki lett mondva, tehát nem kimondható.

A címzett Bán Zsófia írónő.

Ára: 600 Ft
Előfizetőknek: 500 Ft

LÁTHATATLAN TEREK
kortárs szlovák irodalom

VISSZA A JÖVŐBE
RETURN TO THE FUTURE
Básthly Ágnes esszéje

„SZÁMTALANOK A VILÁG TÖRTÉNETEI”:
*Tanulmányok a videójáték és narrativitás
témájáról*

Bódi Bettina
Fejes Richárd
Jancsovics Klaudia
O. Réti Zsófia
Pólya Tamás
írásai

59. VELENCEI
KÉPZŐMŰVÉSZETI BIENNÁLÉ
Abafáy-Deák Csillag és Kölüs Lajos írásai

